

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 5. junija 2019*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Direktiva 93/13/EGS – Člen 3(1) – Člen 4(2) – Člen 6(1) – Posojilna pogodba, izražena v tuji valuti – Obvestilo potrošniku o menjalnem tečaju, ki se uporablja za znesek na voljo v domači valuti, po sklenitvi pogodbe“

V zadevi C-38/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Budai Központi Kerületi Bíróság (glavno okrožno sodišče v Budimu, Madžarska) z odločbo z dne 14. decembra 2016, ki je na Sodišče prispela 24. januarja 2017, v postopku

GT

proti

HS,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi A. Prechal (poročevalka), predsednica tretjega senata v funkciji predsednice sedmega senata, C. Toader, sodnica, in A. Rosas, sodnik,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za GT T. Szabó, ügyvéd,
- za HS T. Várhelyi, ügyvéd,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér in Zs. Biró-Tóth, agenta,
- za Evropsko komisijo K. Talabér-Ritz in A. Cleenewerck de Crayencour, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: madžarščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago pristojnosti, podeljene Evropski uniji za zagotovitev visoke ravni varstva potrošnikov, temeljnih načel, ki jih določa pravo Unije glede enakosti pred zakonom, učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja, ter Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288), zlasti uvodnih izjav od osme do dvanajste in dvajsete uvodne izjave ter člena 4(2) in člena 5 te direktive.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med GT, lizinski družbo (v nadaljevanju: družba), in osebo HS kot posojilojemalcem v zvezi z ničnostjo posojilne pogodbe med tema strankama zaradi nenavedbe menjalnega tečaja, uporabljenega pri izročitvi sredstev.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah od osme do dvanajste in dvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker dva programa Skupnosti za politiko varstva in obveščanja potrošnikov [...] poudarjata pomen varstva potrošnikov v zvezi z nedovoljenimi [nepoštenimi] pogodbenimi pogoji; ker bi morali tako varstvo zagotavljati zakoni in predpisi, ki so usklajeni na ravni Skupnosti ali neposredno sprejeti na tej ravni;

ker v skladu z načelom, ki je določen v poglavju ‚Varstvo ekonomskih interesov potrošnikov‘, kakor je navedeno v teh programih: ‚kupce blaga in storitev je treba zaščititi pred zlorabo moči prodajalca ali ponudnika, zlasti pred enostranskimi tipskimi pogodbami in nedovoljeno izključitvijo temeljnih pravic v pogodbah‘;

ker je učinkovitejše varstvo potrošnika mogoče doseči s sprejetjem enotnih predpisov glede nedovoljenih [nepoštenih] pogodbenih pogojev; ker se morajo taki predpisi uporabljati za vse pogodbe, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki; ker je treba iz te direktive med drugim izključiti pogodbe o zaposlitvi, pogodbe o dednih pravicah, pogodbe o pravicah iz družinskega prava ter pogodbe o pridružitvi in oblikah organizacije podjetij ali sporazume o partnerstvu;

ker mora biti potrošnik deležen enakega varstva pri ustnih in pisnih pogodbah, pri slednjih ne glede na to, ali so pogodbeni pogoji vsebovani v enem dokumentu ali več;

ker nacionalni predpisi v njihovi sedanji obliki dovoljujejo le delno uskladitev; ker ta direktiva zajema zlasti pogodbene pogoje, o katerih se stranki nista dogovorili posamično; ker bi morale imeti države članice možnost, da ob upoštevanju Pogodbe potrošnikom nudijo višjo raven varstva z nacionalnimi predpisi, ki so strožji od te direktive;

[...]

ker morajo biti pogodbe sestavljene v jasnem, razumljivem jeziku, ker mora potrošnik imeti možnost preučiti vse pogoje in ker mora v dvomu prevladati razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna“.

4 Člen 1(2) te direktive določa:

„Določbe te direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah ali načelih mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, zlasti na področju prometa.“

5 Člen 3(1) navedene direktive določa:

„Pogodbeni pogoji, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega [nepoštenega], če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“

6 Člen 4 iste direktive določa:

„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nedovoljenost [nepoštenost] pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nedovoljenosti [nepoštenosti] pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

7 Člen 5 Direktive 93/13 določa:

„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvomu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. [...]“

8 Člen 6(1) te direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

Madžarsko pravo

Zakon Hpt

9 Člen 213(1)(a) hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (zakon št. CXII iz leta 1996 o kreditnih institucijah in finančnih podjetjih, v nadaljevanju: zakon Hpt) določa:

„Nična je vsaka pogodba o potrošniškem posojilu, sklenjena s fizično osebo, v kateri niso navedeni

(a) predmet pogodbe [...]“

Zakon DH 1

- 10 Člen 1(1) Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (zakon št. XXXVIII iz leta 2014 o ureditvi konkretnih vprašanj v zvezi z odločbo Kúria (vrhovno sodišče) o poenotenju sodne prakse na področju kreditnih pogodb, ki jih finančne institucije sklenejo s potrošniki, v nadaljevanju: zakon DH 1), določa:

„Ta zakon se uporablja za posojilne pogodbe, sklenjene s potrošniki med 1. majem 2004 in začetkom veljavnosti tega zakona. V tem zakonu kot potrošniške posojilne pogodbe štejejo kreditne pogodbe, posojilne pogodbe ali pogodbe o finančnem lizingu v tuji valuti (vezane na tujo valuto ali izraženo v tuji valuti in odplačljivo v madžarskih forintih) ali v madžarskih forintih, sklenjene med finančno institucijo in potrošnikom [...]“

- 11 Člen 3(1) in (2) zakona DH 1 določa:

„1. V potrošniških posojilnih pogodbah so (razen pogodbenih pogojev, dogovorjenih posamično) nični pogoji, v skladu s katerimi lahko finančna institucija pri izplačilu sredstev za pridobitev predmeta posojila ali lizinga uporabi nakupni tečaj, pri odplačilu dolga pa prodajni tečaj oziroma drug menjalni tečaj kot tisti, ki je določen za izplačilo sredstev.

2. Namesto ničnega pogoja, na katerega se nanaša odstavek 1 [...], se tako za izplačilo sredstev kot odplačilo posojila (vključno s plačilom obrokov in vseh stroškov, taks in provizij v tuji valuti) uporabi uradni menjalni tečaj, ki ga za ustrezno tujo valuto določi madžarska nacionalna banka.“

Zakon DH 3

- 12 Člen 3(1) az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (zakon št. LXXVII iz leta 2014 o ureditvi različnih vprašanj v zvezi s spremembo valute nekaterih kreditnih pogodb in v zvezi s predpisi s področja obresti (v nadaljevanju: zakon DH 3), določa:

„Potrošniške kreditne pogodbe se po samem zakonu spremenijo v skladu z določbami tega zakona.“

Odločba št. 1/2016 PJE

- 13 Odločba št. 1/2016 PJE, ki jo je v interesu enotne razlage določb civilnega prava izdalo Kúria (vrhovno sodišče, Madžarska), v skladu s členom 25(3) Alaptörvény (temeljni zakon), določa:

„1. Pogodba o potrošniškem posojilu, sklenjena s fizično osebo, izražena v tuji valuti, izpolnjuje tudi zahtevo iz člena 213(1)(a) zakona [Hpt], če je pogodba pisno formalizirana – vključno z njenimi splošnimi pogoji, ki so v navedeno pogodbo vključeni ob njeni sklenitvi – navaja znesek posojila v madžarskih forintih (valuta računa), pod pogojem, da se protivrednost, izražena v tuji valuti (obračunska enota) zneska tako določenega posojila, lahko natančno določi na poznejši datum pretvorbe, ki je določen s pogodbo, če to ni mogoče ob plačilu sredstev, ob upoštevanju menjalnega tečaja, ki je veljal v tistem času.

[...]

3. Če pogodba o potrošniškem posojilu, sklenjena s fizično osebo, izražena v tuji valuti – vključno z njenimi splošnimi pogoji, ki so v navedeno pogodbo vključeni ob njeni sklenitvi – vsebuje podatke iz točk 1 in 2, enostranske izjave, podane po sklenitvi pogodbe (na primer obvestilo o izplačilu, časovni razpored vračil, časovni razpored plačil), pomenijo informacije kreditne institucije za potrošnika, ki ne vplivajo na sklenitev pogodbe ali njeno veljavnost.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Družba je 20. februarja 2006 z osebo HS kot posojilojemalcem sklenila posojilno pogodbo za financiranje nakupa osebnega avtomobila. Posojilo je bilo sklenjeno v tuji valuti, v obravnavanem primeru v švicarskih frankih (CHF). Znesek tega posojila je bil določen na podlagi zaprosenega zneska v madžarskih forintih (HUF), v obravnavanem primeru 3.859.000 HUF, ob uporabi menjalnega tečaja, ki je veljal na dan izplačila sredstev. V skladu s to pogodbo „stranki podpišeta pogodbo, katere vsebina je v skladu z obvestilom o soglasju posojilodajalca“. Posojilojemalcu je bilo nato 7. aprila 2006 po podpisu posojilne pogodbe poslano obvestilo o soglasju. Predložitveno sodišče izpostavlja, da je to obvestilo, ki ga posojilojemalec ni podpisal, vsebovalo menjalni tečaj, ki je veljal za izplačani kredit (1 CHF = 164,87 HUF).
- 15 V skladu s to pogodbo je moralo biti posojilo odplačano v madžarskih forintih, pri čemer je bil znesek obrokov plačil odvisen od menjalnega tečaja med švicarskim frankom in madžarskim forintom, veljavnim na dan plačila teh obrokov, tako da je valutno tveganje nosil posojilojemalec.
- 16 Družba je 4. marca 2013, ker je štela, da posojilojemalec ni izpolnil svoje obveznosti odplačevanja, prekinila posojilno pogodbo. Nato je pri predložitvenem sodišču zoper posojilojemalca vložila tožbo, s katero je zahtevala, naj se mu naloži plačilo 1.463.722 HUF iz naslova glavnice posojila in obresti.
- 17 Posojilojemalec je v odgovoru na tožbo, v katerem se sklicuje zlasti na člen 213(1)(a) zakona Hpt, podal ugovor ničnosti pogodbe, ker v njej ni naveden predmet posojil, saj je bil menjalni tečaj med švicarskim frankom in madžarskim forintom, uporabljen pri izročitvi sredstev, vsebovan le v obvestilu o soglasju, ki ga je podpisala samo družba.
- 18 Predložitveno sodišče meni, da je treba v zadevi, ki jo obravnava, uporabiti odločbe Kúria (vrhovno sodišče), izdane zaradi enotne razlage pravnih določb – med katerimi je odločba št. 1/2016 – ki so zavezujoče za nižja sodišča. V skladu s to odločbo je treba menjalnemu tečaju, ki ga je družba enostransko določila v obvestilu o sporazumu, priznati enako pravno veljavnost, kot jo ima pogodbeno določilo, kadar sama pogodba ne določa menjalnega tečaja, ki se uporabi ob izplačilu sredstev. Iz iste odločbe izhaja, da je dejstvo, da dolžnik ni podpisal obvestila o sporazumu in da posojilodajalec ni dolžan dokazati, da je dolžnik to obvestilo prejel, brez pomena.
- 19 Predložitveno sodišče navaja, da bi dopustitev veljavnosti pogodbe povzročila, da posojilojemalec nosi finančne posledice, ki izhajajo iz valutnega tveganja. Zato naj bi bilo glede na navedeni člen 213(1)(a) v nasprotju z ekonomskimi interesi posojilojemalca, da bi sodišče, ki odloča, priznalo veljavnost take posojilne pogodbe, izražene v tuji valuti. Navedeno sodišče se želi torej prepričati, da odločba št. 1/2016 ne krši določb prava Unije, ki ščitijo potrošnike.

20 V teh okoliščinah je Budai Központi Kerületi Bíróság (glavno okrožno sodišče v Budimu, Madžarska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali so pristojnost, ki je Evropski uniji podeljena za zagotavljanje visoke ravni varstva potrošnikov, temeljna načela prava Unije glede enakosti pred zakonom, učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja ter različne navedbe v uvodnih izjavah Direktive [93/13] [to je uvodne izjave od osme do dvanajste in dvajseta uvodna izjava te direktive] in nazadnje člen 4(2) ter člen 5 [te direktive] v nasprotju z nacionalno sodno prakso normativnega značaja, ki:

- potrošnikovi sopogodbni stranki kot pogoj za veljavnost pogodbe ne nalaga, da potrošniku omogoči, da se pred sklenitvijo pogodbe seznanijo s pogodbenimi pogoji, sestavljenimi v jasnem, razumljivem jeziku, ki so glavni predmet navedene pogodbe, vključno z menjalnim tečajem, ki se uporablja za izplačilo sredstev na podlagi posojila v tuji valuti, tako da pogodba ne bi bila nična, in/ali
- potrošnikovi sopogodbni stranki omogoča, da pogodbene pogoje, sestavljene v jasnem, razumljivem jeziku, ki so glavni predmet navedene pogodbe, vključno z menjalnim tečajem, ki se uporablja za izplačilo sredstev za posojilo v tuji valuti sporoči (na primer v posebnem dokumentu) šele, ko se je potrošnik že nepreklicno zavezal izvršiti pogodbo, ne da bi bila ta okoliščina razlog za ničnost pogodbe?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Dopustnost

- 21 Evropska komisija trdi, da vprašanje ni dopustno, ker v bistvu predložitveno sodišče Sodišču ni predložilo vseh bistvenih dejanskih in pravnih elementov, zlasti okoliščine, da je postopek v glavni stvari del širšega okvira zakonodajnih ukrepov, ki jih je madžarski zakonodajalec sprejel v zvezi s posojilnimi pogodbami, kot je ta v postopku v glavni stvari, in ki so bili podlaga za sprejetje zakonov DH 1 in DH 3. Na podlagi teh zakonov je bil menjalni tečaj, ki je bil prvotno določen za te vrste pogodb, nadomeščen z retroaktivnim učinkom in po samem zakonu s tistim, ki ga je določilo madžarsko pravo, s čimer se je izognilo valutnemu tveganju, ne glede na nadaljnji obstoj valutnega tveganja, ki izhaja iz zakonsko določenega menjalnega tečaja. Komisija meni, da je treba navedene zakone obravnavati kot obvezne zakonodajne določbe v smislu člena 1(2) Direktive 93/13, zato je treba preučiti razmerje, ki obstaja med določbami prava Unije, katerih razlaga se zahteva, in dejstvi ali predmetom spora v postopku v glavni stvari.
- 22 Po mnenju Komisije elementi prava Unije, katerih razlaga se zahteva, nimajo nobene zveze s sporom o glavni stvari, ker je sprejetje zakonov DH 1 in DH 3 v skladu s členom 1(2) Direktive 93/13 povzročilo izključitev pogojev, ki se nanašajo na tečaj in valutno tveganje, vsebovanih v posojilnih pogodbah, kot je ta v postopku v glavni stvari, iz področja uporabe te direktive, zato se ta direktiva v obravnavanem primeru ne uporabi več.
- 23 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča postavijo v pravnem in dejanskem okviru, ki so ga pristojna opredeliti sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, velja domneva upoštevnosti. Sodišče zavrne predlog nacionalnega sodišča samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni za to, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristen odgovor (sodba z dne 20. septembra 2018, OTP Bank in OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 37).

- 24 Iz navedbe dejanskega stanja v predložitveni odločbi je razvidno, da se zastavljeno vprašanje nanaša na položaj, v katerem je potrošnik sklenil posojilno pogodbo, izraženo v tuji valuti, medtem ko je bil natančen znesek tega posojila v tuji valuti določen šele po sklenitvi omenjene pogodbe ob uporabi menjalnega tečaja, ki ga je družba določila v ločenem dokumentu, za znesek, naveden v prošnji za financiranje, ki jo je oblikoval potrošnik, in izražen v nacionalni valuti.
- 25 Res je, da zakoni, ki jih navaja Komisija – v delu, v katerem ti pogoje, ki določajo razkorak med menjalnim tečajem, ki se uporablja za izplačilo posojila (nakupni tečaj zadevne valute), in tistim, ki se uporablja za odplačilo tega posojila (prodajni tečaj), nadomeščajo s pogojem o uporabi enotnega menjalnega tečaja, torej tistim, ki ga je določila nacionalna banka Madžarske – povzročijo izključitev tega zadnjenavedenega pogoja iz področja uporabe Direktive 93/13, saj ta odraža obvezno zakonodajno določbo v smislu člena 1(2) Direktive 93/13. Vendar pa iz tega – ker je treba to določbo razlagati ozko – ne izhaja, da bi bil drug pogodbeni pogoj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki opredeljuje načine določitve zneska posojila v tuji valuti, prav tako v celoti izključen iz področja uporabe navedene direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2018, OTP Bank in OTP Factoring, C-51/17, EU:C:2018:750, točki 65 in 66), tako da ni očitno, da se ta ne bi uporabljala za zadevni pogoj iz postopka v glavni stvari.
- 26 Iz tega sledi, da je vprašanje za predhodno odločanje dopustno.

Vsebinska presoja

- 27 Čeprav se vprašanje za predhodno odločanje le delno nanaša na razlago natančno določenega besedila prava Unije, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je Sodišče zavezano iz vseh podatkov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe izluščiti določbe prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (glej v tem smislu sodbo z dne 3. aprila 2019, Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, točka 39).
- 28 Ker se želi z vprašanjem Budai Központi Kerületi Bíróság (glavno okrožno sodišče v Budimu) ugotoviti pogoje ničnosti, ki izhajajo iz Direktive 93/13, glede posojilne pogodbe, kot je ta v postopku v glavni stvari, je treba člen 3(1) in člen 6(1) te direktive dodati med elemente prava Unije, glede katerih to sodišče Sodišče prosi za razlago.
- 29 Zato je treba šteti, da predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1), člen 4(2) in člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujejo zakonodaji države članice, kakor jo razlaga vrhovno sodišče te države članice, v skladu s katero posojilna pogodba, izražena v tuji valuti in ki – čeprav določa znesek, izražen v nacionalni valuti, ki ustreza potrošnikovi prošnji za financiranje – ne navaja menjalnega tečaja, ki se uporabi za ta znesek za določitev dokončne vsote posojila v tuji valuti, pri čemer je v enem od pogojev te pogodbe določeno, da bo ta tečaj določil posojilodajalec po sklenitvi pogodbe v ločenem dokumentu, ni nična.
- 30 Prvič, kot je razvidno iz besedila zastavljenega vprašanja, predložitveno sodišče izhaja iz ugotovitve, da je treba za pogodbeni pogoj iz postopka v glavni stvari, ki določa načine določitve zneska v tuji valuti, šteti, da opredeljuje glavni predmet posojilne pogodbe v smislu člena 4(2) Direktive 93/13.
- 31 Taki pogoji se v skladu z navedeno določbo oceni nepoštenosti izognejo le, če pristojno nacionalno sodišče po posamičnem preizkusu vsakega meni, da jih je prodajalec ali ponudnik sestavil v jasnem, razumljivem jeziku (glej v tem smislu sodbo z dne 14. marca 2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, točka 48).
- 32 Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da te zahteve po jasnosti in razumljivosti, ki je navedena tudi v členu 5 navedene direktive, ni mogoče zožiti zgolj na njeno formalno in slovnično razumljivost. Štelo je, da – nasprotno – sistem varstva, uveden z navedeno direktivo, temelji na ugotovitvi, da je potrošnik

v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju, med drugim tudi glede ravni obveščenosti, zato je treba to zahtevo razlagati široko (sodba z dne 20. septembra 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, točka 61 in navedena sodna praksa).

- 33 Zato se z zahtevo, da mora biti pogodbeno določilo sestavljeno v jasnem in razumljivem jeziku, zahteva, da je v pogodbi pregledno pojasnjeno konkretno delovanje mehanizma, na katerega se nanaša zadevni pogoj, ter če je to primerno, zveza med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji, tako da lahko ta potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni ekonomske posledice, ki iz tega izhajajo zanj (sodba z dne 20. septembra 2017, Andriuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 45).
- 34 V položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem je določitev izposojenega zneska odvisna od menjalnega tečaja, ki velja na dan izplačila sredstev, ki ga določi posojilodajalec po sklenitvi pogodbe, se z navedeno zahtevo nalaga, da sta mehanizem za izračun izposojenega zneska izraženega v tuji valuti in veljavni menjalni tečaj določena na pregleden način, zato da lahko povprečni potrošnik, ki je običajno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni ekonomske posledice, ki zanj izhajajo iz pogodbe, predvsem skupne stroške svojega posojila (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2017, Andriuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 47, in sklep z dne 22. februarja 2018, ERSTE Bank Hungary, C-126/17, neobjavljen, EU:C:2018:107, točka 32).
- 35 To vprašanje mora preučiti predložitveno sodišče in pri tem upoštevati vse upoštevne dejanske okoliščine, ki vključujejo oglase in informacije, ki jih je posojilodajalec predložil v okviru pogajanj za posojilno pogodbo (sodba z dne 20. septembra 2017, Andriuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 46).
- 36 V ta namen bo moralo predložitveno sodišče presoditi, ali je potrošnik glede na vsa upoštevna dejstva lahko razumel, na kakšen način je treba določiti znesek posojila, izražen v tuji valuti, in menjalni tečaj ter kakšne so ekonomske posledice, ki bi lahko nastale zanj. Vendar pa ni mogoče zahtevati, da prodajalec ali ponudnik vse te elemente konkretno določi v trenutku sklenitve pogodbe.
- 37 Drugič, če je po tem preizkusu očitno, da pogoj o določitvi menjalnega tečaja ni oblikovan na jasen in razumljiv način v smislu člena 4(2) Direktive 93/13, je zadevna pogodba nična le, če je ugotovljena nepoštenost tega pogoja v smislu člena 3(1) te direktive in če v skladu s členom 6(1) te direktive obstoj pogodbe ni mogoč brez tega pogoja.
- 38 Glede, prvič, nepoštenosti zadevnega pogoja mora pristojno sodišče ugotoviti, ali se kljub zahtevi po dobri veri povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih pogodbenih strank v škodo zadevnega potrošnika.
- 39 V okviru te presoje mora predložitveno sodišče v skladu s členom 4(1) Direktive 93/13 upoštevati naravo blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, ob sklicevanju na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe.
- 40 Okoliščine, navedene v tem členu 4(1), so tiste, ki bi jih prodajalec ali ponudnik lahko poznal v trenutku sklepanja pogodbe in ki bi lahko vplivale na poznejše izvajanje navedene pogodbe, ker pogodbeni pogoj lahko pomeni neravnotežje med strankami, ki se pokaže šele med izvajanjem pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2017, Andriuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 54).
- 41 Drugič, če bi bilo treba ugotoviti nepoštenost navedenega pogoja, ta pogoj v skladu s členom 6(1) Direktive 93/13 ne sme zavezovati potrošnika pod pogoji, ki jih določa nacionalna zakonodaja. V skladu s to določbo pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez tega pogoja.

- 42 Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da je namen člena 6(1) Direktive 93/13 vzpostavitev ravnovesja med pogodbenimi strankami, ne pa razveljavitev vseh pogodb z nepoštenimi pogoji. Vendar mora ta pogodba načeloma obstajati še naprej brez kakršne koli druge spremembe od te, ki izhaja iz odprave nepoštenih pogojev, če je tak nadaljnji obstoj pogodbe v skladu s pravili nacionalnega prava pravno mogoč, kar je treba preveriti v skladu z objektivnim pristopom (glej v tem smislu sodbo z dne 14. marca 2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, točka 51 in navedena sodna praksa).
- 43 Po mnenju predložitvenega sodišča pogoj iz postopka v glavni stvari opredeljuje glavni predmet pogodbe v smislu člena 4(2) Direktive 93/13. V teh okoliščinah ohranitev veljavnosti pogodbe po odpravi tega pogoja očitno ni pravno mogoča, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče
- 44 Iz tega sledi, da bi bila nacionalna ureditev, ki jo obravnava predložitveno sodišče, nezdružljiva z Direktivo 93/13 le, če v skladu z razlago predložitvenega sodišča ne dopušča razveljavitve posojilne pogodbe, za katero so izpolnjeni pogoji, navedeni v točki 37 te sodbe.
- 45 Glede na vse zgornje preudarke je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1), člen 4(2) in člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da ne nasprotujejo zakonodaji države članice, kakor jo razlaga vrhovno sodišče te države članice, v skladu s katero posojilna pogodba, izražena v tuji valuti in ki – čeprav določa znesek, izražen v nacionalni valuti, ki ustreza potrošnikovi prošnji za financiranje – ne navaja menjalnega tečaja, ki se uporabi za ta znesek za določitev dokončne vsote posojila v tuji valuti, pri čemer je v enem od pogojev te pogodbe določeno, da bo ta tečaj določil posojilodajalec po sklenitvi pogodbe v ločenem dokumentu, ni nična,
- če je bil ta pogoj sestavljen jasno in razumljivo v skladu s členom 4(2) Direktive 93/13, kar pomeni, da sta mehanizem za izračun celotnega izposojenega zneska in veljavni menjalni tečaj določena pregledno, tako da lahko povprečni potrošnik, ki je običajno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni gospodarske posledice, ki zanj izhajajo iz pogodbe, predvsem skupni strošek svojega posojila, ali če je očitno, da navedeni pogoj ni sestavljen jasno in razumljivo,
 - če navedeni pogoj ni nepošten v smislu člena 3(1) te direktive ali pa, čeprav je nepošten, lahko v skladu s členom 6(1) Direktive 93/13 zadevna pogodba še naprej obstaja brez tega pogoja.

Stroški

- 46 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) razsodilo:

Člen 3(1), člen 4(2) in člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo zakonodaji države članice, kakor jo razlaga vrhovno sodišče te države članice, v skladu s katero posojilna pogodba, izražena v tuji valuti in ki – čeprav določa znesek, izražen v nacionalni valuti, ki ustreza potrošnikovi prošnji za financiranje – ne navaja menjalnega tečaja, ki se uporabi za ta znesek za določitev dokončne vsote posojila v tuji valuti, pri čemer je v enem od pogojev te pogodbe določeno, da bo ta tečaj določil posojilodajalec po sklenitvi pogodbe v ločenem dokumentu, ni nična,

- **če je bil ta pogoj sestavljen jasno in razumljivo v skladu s členom 4(2) Direktive 93/13, kar pomeni, da sta mehanizem za izračun celotnega izposojenega zneska in veljavni menjalni tečaj določena pregledno, tako da lahko povprečni potrošnik, ki je običajno obveščen ter**

razumno pozoren in preudaren, na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni gospodarske posledice, ki zanj izhajajo iz pogodbe, predvsem skupni strošek svojega posojila, ali če je očitno da navedeni pogoj ni sestavljen jasno in razumljivo,

- **če navedeni pogoj ni nepošten v smislu člena 3(1) te direktive ali pa, čeprav je nepošten, lahko v skladu s členom 6(1) Direktive 93/13 zadevna pogodba še naprej obstaja brez tega pogoja.**

Podpisi